

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ УКРНОІВІ

05.06.2025 № 130/2025

МІНЕКОНОМІКИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ОРГАН ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
ДЕРЖАВНА ОРГАНІЗАЦІЯ
«УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОФІС
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ІННОВАЦІЙ»
(УКРНОІВІ)
АПЕЛЯЦІЙНА ПАЛАТА

вул. Дмитра Годзенка, 1, м. Київ, 01601, тел.: +380 44 209-27-06, +380 67 501-05-95
e-mail: office@nipo.gov.ua, <http://www.nipo.gov.ua>, кодзгідноз ЄДРПОУ: 44673629

Р І Ш Е Н Н Я

28 квітня 2025 року

Колегія Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності, затверджена розпорядженням голови Апеляційної палати Білоцьким В. В. від 20.01.2025 № Р-АП/8-25, у складі головуючого Котик К. О. та членів колегії Маруди Н. В., Полонської Т. М., за участю секретаря засідання Костенко І. А., розглянула заперечення Шульги Володимира Петровича проти рішення НОІВ від 22.03.2022 про відмову в державній реєстрації винаходу «Термоядерний апарат тепла (ТАНЕАТ) на зустрічних струменях плазми» за заявкою № а 2019 06088.

Апелянт – Шульга В. П.

Представник НОІВ – відсутній.

Заперечення апелянта – Шульги Володимира Петровича, подано на підставі абзацу першого частини першої статті 24 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» (далі – Закон), згідно з яким заявник має право оскаржити рішення за заявкою в судовому порядку або до Апеляційної палати протягом двох місяців від дати одержання рішення НОІВ чи копій матеріалів, затребуваних відповідно до частини третьої статті 16 Закону.

Апелянт не погоджується з рішенням про відмову в державній реєстрації винаходу «Термоядерний апарат тепла (ТАНЕАТ) на зустрічних струменях плазми» за заявкою № а 2019 06088, прийнятим на тій підставі, що заявлений

винахід не відповідає умовам патентоздатності, визначеним для нього частиною першою статті 7 Закону, а саме з тим, що за пунктом 1 формули винахід не є промислово придатним.

У запереченні апелянт зазначає, що у висновку кваліфікаційної експертизи експерт не зрозумів суть винаходу і не взяв до уваги роз'яснення про теплову ізоляцію, а ґрунтувався на знаннях про кулонівське відштовхування та відомі магнітні та інерційні способи утримання плазми.

Експерт не зрозумів фізики роботи пристрою, призначення окремих елементів і те, що пристрій зіркового типу працює на поглинанні світлової енергії лазерів і електросвітел, а не на зіткненні зустрічних потоків плазми.

На підставі статті В. І. Бойко «Керований термоядерний синтез та проблеми інерціального термосинтезу» зроблено невірний висновок, що крім магнітного та інерційного термоядерного синтезу більше нічого не може бути і не повинно бути.

Також зроблено невірні висновки щодо новизни та винахідницького рівня.

У рішенні стверджувалося про проблему «утримання плазми», якої у заявленому винаході не виникає. Плазма має сферичний об'єм і теплоізована шляхом поступового зниження температури та іонізації до периферії.

Застосовані критерії Лоусона, який жодного стосунку не має до заявленого винаходу, тому що реакції синтезу здійснюються в стаціонарному режимі, тобто безперервно.

В заявленому пристрої не існує проблеми утримання плазми. Плазма має кульовий об'єм і поступово переходить у нейтральний газ зірковим типом.

Критерії Лоусона взагалі не стосуються заявленого винаходу, оскільки винахід не має Н-полів і реакції синтезу відбуваються в стаціонарному режимі, безперервно, протягом такого часу, на який вистачить палива (аналогічно ядерним реакторам ділення на основі урану-235).

Заявлений пристрій працездатний, з невеликим позитивним ККД (на відміну від відомих з Н-поллями, у яких ККД мінус 85 %).

Заявлений винахід вирішує проблему енергетики керованим термоядерним шляхом. Працездатність винаходу доведена на прикладі в описі заявки з позитивним ККД у 10 %.

Апелянт вважає, що заявлений винахід відповідає умові патентоздатності промислово придатності.

Враховуючи наведене, апелянт просить скасувати рішення від 22.03.2022 про відмову в державній реєстрації винаходу «Термоядерний апарат тепла (ТАНЕАТ) на зустрічних струменях плазми» за заявою № а 2019 06088 та прийняти рішення про реєстрацію зазначеного винаходу.

За результатами кваліфікаційної експертизи, проведеної з урахуванням змін і додаткових матеріалів, поданих у зв'язку з одержанням апелянтом попереднього висновку кваліфікаційної експертизи від 05.11.2021 № 24222/ЗА/21, встановлено, що заявлений винахід не відповідає умовам

патентоздатності, визначеним для нього частиною першою статті 7 Закону, а саме: за формулою не є промислово придатним.

Експертиза проводилась відповідно до Закону та встановлених на його основі Правил розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель, які затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 05.03.2002 № 197 (далі – Правила розгляду), та із врахуванням Правил складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель, які затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 22.01.2001 № 22 (далі – Правила складання), що були чинними на момент розгляду заявки та винесення остаточного висновку.

Заявка розглянута із врахуванням первинних матеріалів з урахуванням змін і додаткових матеріалів, поданих у зв'язку з одержанням заявником попереднього висновку кваліфікаційної експертизи від 05.11.2021 № 24222/ЗА/21, а також змінених формули винаходу, креслення та опису винаходу, наданих у листі від 31.01.2022.

В матеріалах заявки заявник стверджував, що фахівцеві очевидно, що теплова ізоляція забезпечується «за рахунок підвищення іонізації і, відповідно, температури палива до центру О корпусу, а все це здійснюється за рахунок підвищення густини енергії в конусоподібних променях, направлених до центру О».

Експерт зауважив, що підвищення іонізації сприятиме більш інтенсивному кулонівському відштовхуванню частинок плазми з однойменним зарядом. Водночас промені енергії, складаються з фотонів і не впливають безпосередньо на траєкторію руху окремих заряджених частинок.

Водночас заявником не застосовано жодного з двох відомих варіантів утримання плазми – магнітного чи інерційного.

Наразі відомий магнітний спосіб утримання плазми шляхом створення магнітних полів складної конфігурації. Пристрої, необхідні для такого утримання, у матеріалах заявки не розкриті. Тому, незрозуміло, як забезпечується утримання плазми та теплової ізоляції взагалі, і за допомогою ламп, як це описано у формулі винаходу, зокрема.

Судячи з аргументації заявника, плазму достатньо нагріти світловим випромінюванням для виникнення термоядерної реакції, що суперечить таким питанням ядерної фізики, як подолання кулонівського бар'єра, забезпечення критерію Лоусона, утримання плазми (інерційне або магнітне). Тобто, заявником проігноровані базові принципи та проблеми ядерної фізики, відомі кожному фахівцеві і наведені у науковій літературі.

Формула винаходу містить неясну сукупність ознак «електросвітлові лампи розжарення (електросвітла) ..., що забезпечують ... теплову ізоляцію повністю іонізованої (термоядерної) частини палива навкруги центра сферичного корпусу від слабоіонізованої частини, що її оточує, та нейтральної частини», однак заявник відмовився відредагувати формулу винаходу таким чином, щоб вона була викладена ясно та стисло згідно з частиною 8 статті 12 Закону.

Згідно з пунктом 10.1 Правил складання об'єкт винаходу «пристрій» характеризується такими ознаками, як наявність елементів, зв'язків між елементами, характер виконання елементів, зв'язків між елементами тощо.

Наведена у формулі сукупність ознак: «з метою виведення (вилучення) споживачу енергії від реакцій ядерного синтезу термоядерного палива і регенерації (повернення споживачу) підведеної до апарата енергії», «що забезпечують ... теплову ізоляцію повністю іонізованої (термоядерної) частини палива навкруги центра сферичного корпусу від слабоіонізованої частини, що її оточує, та нейтральної частини» характеризує технічний результат винаходу. Отже, така ознака не належить до ознак, що можуть характеризувати об'єкт винаходу «пристрій». Проте заявник відмовився редагувати наведені в формулі винаходу ознаки.

Відповідно до пункту 6.5.1.1 Правил розгляду для встановлення промислової придатності винаходу перевіряють:

(а) наявність у матеріалах заявки посилання на призначення заявленого об'єкта винаходу (корисної моделі) (для нових хімічних сполук – його можливе застосування);

(б) наявність у первинних матеріалах заявки описаних засобів і методів, за допомогою яких можливе здійснення винаходу (корисної моделі) в тому вигляді, як він (вона) охарактеризований(а) в будь-якому пункті формули. Якщо такі відомості в матеріалах заявки відсутні, допускається, щоб засоби і методи, на які є посилання в заявці, були описані в джерелах інформації, що стали загальнодоступними до дати пріоритету винаходу (корисної моделі);

(с) крім цього, у разі здійснення винаходу (корисної моделі) за будь-яким пунктом формули, перевіряють, що реалізація вказаного заявником призначення дійсно можлива.

За результатами перевірки умов промислової придатності заявленого винаходу відповідно до пункту 6.5.1.1 Правил розгляду, встановлено таке.

У формулі винаходу вказано сукупність ознак «електросвітлові лампи розжарення (електросвітла) ..., що забезпечують ... теплову ізоляцію повністю іонізованої (термоядерної) частини палива навкруги центра сферичного корпусу від слабоіонізованої частини, що її оточує, та нейтральної частини».

Спеціалісту не зрозуміло як з допомогою «електросвітлових ламп розжарення» забезпечити теплову ізоляцію. У формулі винаходу відсутні засоби магнітного утримання плазми, а в описі винаходу прямо зазначено, що такі засоби не використовуються. Отже, у первинних матеріалах заявки відсутні описані засоби та методи, за допомогою яких можливе здійснення винаходу в тому вигляді, як він охарактеризований в будь-якому пункті формули винаходу.

В описі винаходу заявник зазначає, що підведена енергія до лазерів та електросвітлових ламп розжарювання «повністю повертається назад споживачу, а енергія ядерного синтезу є чистим прибутком». Отже, технічним результатом винаходу є отримання надлишкової енергії.

У формулі винаходу, зокрема у родовому понятті, вказано, що винахід заснований на зустрічних струменях плазми. Проте з рівня техніки, зокрема з Д1

(стор. 98), відомо, що для здійснення реакцій ядерного синтезу необхідно, щоб ядра зблизилися на дуже малі відстані, на яких починають діяти атомні сили. Зближенню ядер заважає кулонівське відштовхування. Тому для подолання кулонівського бар'єру ядра повинні мати дуже велику швидкість і, відповідно, енергію. Проте перетин ядерних реакцій навіть в оптимальних умовах приблизно в 106-108 разів менше перетину атомних зіткнень. Тому енергія, витрачена на прискорення ядер, значно перевищує енергію, яку можливо отримати під час ядерної реакції. (Д1, стор. 98). Це підтверджують і інші джерела, зокрема Белокопитов В. М. та ін. «Термоядерні енергетичні реактори та станції» (Д2), (стор. 4).

Можливо виключити вплив процесів іонізації, якщо проводити реакції в речовині, яка повністю знаходиться в стані іонізованої плазми (Д1, стор. 98). Загалом, умовою здійснення ядерної реакції, що сама себе підтримує, є умова перевищення значення енергії, що виділяється, енергії, що виноситься з плазми електромагнітним та корпускулярним випромінюванням. Таким критерієм є критерій Лоусона, який показує співвідношення між середнім часом утримання плазми та густиною плазми (Д1, стор. 99; Д2, стор. 20; Порохова А. М. Фізична енциклопедія, т. 2 (Д3), стор. 613).

Дотримання критерію Лоусона можливо у двох варіантах:

1. Утримання плазми низької щільності протягом тривалого часу. Цей варіант можливий при використанні магнітного утримання плазми. Оскільки Заявник зазначає, що він не використовує магнітні засоби утримання плазми, то цей варіант не може бути здійснений.

2. Імпульсний нагрів малих об'ємів плазми високої щільності. Так званий інерційний термоядерний синтез, ідея якого полягає в тому, що дейтерій-тритієва суміш надшвидко нагрівається до температури порядку 108К. (Д1, стор. 100).

Інерційне утримання можливо лише при густині плазми, що перевищує 10^{23} см^{-3} , тобто суттєво перевищує густину частинок в твердому тілі (Д3, стор. 145). Таке стиснення може бути отримано потужними імпульсними пучками лазера (Д3, стор. 146). Відомі і мінімальні параметри лазера, необхідні для такого синтезу: енергія імпульсу повинна складати 1-3 МДж (Д1, стор. 101; Д3, стор. 563), тривалість імпульсу 1-10 нс (Д1, стор. 101; Д3, стор. 562). Заявник пропонує на додачу до лазерів використовувати лампи, зокрема лампи розжарювання. Проте лампи розжарювання не можуть працювати в імпульсному режимі з тривалістю імпульсу 1-10 нс, адже за цей час вони просто не встигнуть вийти на усталений режим роботи. Заявник у описі винаходу наводить приклад здійснення винаходу. Згідно з прикладом, винахід містить 136 лазерів з потужністю 400 Дж/с та 138 джерел світла з потужністю 500 Дж/с. Оскільки і лазери, і джерела світла мають працювати в імпульсному режимі з тривалістю імпульсу 10 нс, тобто 10^{-8} с , нескладно порахувати, що потужність імпульсу при цьому складатиме $P = 136 \times 400 \times 10^{-8} + 138 \times 500 \times 10^{-8} \approx 1,2 \cdot 10^{-3} \text{ Дж}$, що суттєво менше значення в 1-3 МДж (Д1, стор. 101; Д3, стор. 563), необхідного для реакції термоядерного синтезу.

В матеріалах заявки не розкрито ні магнітних засобів утримання плазми низької щільності, необхідних для тривалого утримання плазми (Д1, стор. 99-100; Д2, стор. 9-10), ні наявності мішені, виготовленої певним чином, яка необхідна для інерційного термоядерного синтезу (Д1, стор. 100; Д3, стор. 562).

Отже, у заявленому винаході не розкриті методи та засоби, за допомогою яких можна здійснити винахід у тому вигляді, у якому він описаний у будь-якому пункті формули винаходу, адже винахід не містить ані джерел магнітного поля для довготривалого утримання плазми, ані засобів, які б дозволяли проводити інерційне утримання плазми, оскільки потужності лазерних джерел світла недостатньо для стиснення плазми до рівня, за якого відбувається виконання критерію Лоусона.

Отже, умова (b), зазначена в пункті 6.5.1.1 Правил розгляду, не дотримана.

Відповідно до пункту 6.5.1.3 Правил розгляду, якщо хоча б одна із зазначених вимог (a, b, c) не дотримана, то робиться висновок, що винахід (корисна модель) не відповідає умові промислової придатності.

Враховуючи зазначене, винахід за заявленою формулою був визнаний як такий, що не відповідає умові промислової придатності, яка визначена частиною восьмою статті 7 Закону.

На підставі висновку експертизи прийнято рішення НОІВ від 22.03.2022 про відмову в державній реєстрації винаходу «Термоядерний апарат тепла (ТАНЕАТ) на зустрічних струменях плазми» за заявкою № а 2019 06088.

Пунктом 1 глави 3 розділу II Регламенту Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності, затвердженого наказом Міністерства економіки України від 23.11.2023 № 17768 (далі – Регламент) встановлено, що розгляд заперечення по суті передбачає встановлення наявності або відсутності підстав для скасування рішення НОІВ щодо заявки, за якою подано заперечення, у межах мотивів, викладених у запереченні чи під час його розгляду, та на підставі зібраних у справі за запереченням матеріалів.

Відповідно до пунктів 11 і 12 глави 3 розділу II Регламенту колегія Апеляційної палати з метою з'ясування обставин, якими обґрунтовуються вимоги апелянта та які необхідно встановити для прийняття рішення, заслухала вступне слово апелянта, з'ясувала обставини, на які він посилається як на підставу своїх вимог і заперечень, та перевірила докази, що містилися у запереченні (№ 23652/2022 від 25.07.2022), матеріалах заявки № а 2019 06088, та за результатами розгляду матеріалів справи встановила таке.

Заявлений винахід стосується вирішення проблеми керованого термоядерного синтезу важкого (дейтерію) і надважкого (трیتیю) водню та може бути використаний у виробництві теплової енергії.

Згідно з описом, призначенням винаходу є «виведення (вилучення) споживачу енергії від реакцій термоядерного синтезу і регенерація (повернення споживачу) підведеної до апарата тієї енергії, за допомогою якої досягається сам процес цього синтезу».

Згідно з описом мета досягається тим, що в термоядерному апараті, що має корпус-реактор і лазери, корпус виконаний сферичним із двох герметично з'єднаних напівсферичних частин і заповнений газоподібним термоядерним паливом (дейтерієм із тритієм або дейтерієм), апарат містить електросвітлові лампи розжарення (далі – електросвітла), герметично встановлені діаметрально протилежно одна напроти одної на сферичному корпусі з фокусуванням конусоподібної променевої енергії в його центр, що забезпечують іонізацію палива, яка зростає до центру корпусу, починаючи з точки перетину сусідніх променів, і теплову ізоляцію повністю іонізованої частини палива навкруги центру корпусу від слабоіонізованої та нейтральної частин, що її оточують, а лазери встановлені герметично на сферичному корпусі в проміжках між електросвітлами, також діаметрально протилежно один напроти одного і також з фокусуванням своєї конусоподібної променевої енергії в центр корпусу.

Їх призначення – прискорити і нагріти іонізоване паливо до швидкості, достатньої для синтезу ядер, у вигляді безперервних струменів, що зустрічно сходяться (зіштовхуються) в центрі та навкруги центру сферичного корпусу; сферичний корпус разом з електросвітлами і лазерами поміщений у сферичний кожух, що забезпечує теплову ізоляцію апарата від навколишнього середовища і герметизацію його на стиках із суміжними деталями, але має повітрязабірні отвори, розташовані напроти лазерів і електросвітел; апарат обладнаний вентилятором (або компресором) і теплообмінником (наприклад, трубчастим, розміщеним усередині корпусу поблизу його стінок), які забезпечують всмоктування атмосферного повітря через повітрязабірні отвори в кожусі, прокачування його в порожнині між корпусом і кожухом з охолодженням при цьому (регенерацією тепла) лазерів, електросвітел і корпусу, прокачування повітря через повітрязбірний і повітророздавальний колектори через теплообмінник із відведенням тепла термоядерного синтезу разом із регенерованим теплом від лазерів і електросвітел споживачу.

Реакції синтезу ядер відбуваються при достатній їх відносній (зустрічній) швидкості, яка перебуває в прямій залежності від щільності ЕН-квантів енергії (у видимій та невидимій частинах спектра), що надходять від електросвітел і лазерів до центральної частини сферичного корпусу (фіг. 1). Енергія ЕН-квантів переходить в енергію руху часток [1]. Обидва джерела енергії виконані так, що їхні промені мають конусоподібну форму, в ідеальному випадку – з вершиною конусів у центрі сферичного корпусу, що забезпечує підвищення густини енергії до центру корпусу.

Однак вирішальну роль у реакціях синтезу відіграє щільність ЕН-квантів енергії. Густина світлової енергії від променевих конусів електросвітел і лазерів, підвищуючись до центру корпусу, починає сильно зростати після їх перетину (злиття) у точках А і Б (фіг. 2). У точці А – від електросвітел (пунктирні лінії від двох сусідніх), і в точці Б – від двох сусідніх лазерів (суцільні лінії), а сумарна густина енергії зростає особливо сильно після точки Б.

Після точки А в напрямку до центру О корпусу починається іонізація, захоплення лазерними променями іонізованого газу, прискорення і нагрівання

його до швидкості, достатньої для генерації реакцій ядерного синтезу і плазми в центрі та навкруги центру О сферичного корпусу. Процес цей іде швидко, з наростанням (множенням) кількості іонізованих атомів і зі збільшенням їхньої енергії.

Через підвищений тиск і температуру плазми навкруги центру О плазма знаходить «дірки» і вихлюпується, але відразу потрапляє під силу зустрічних променів із плазмою, які повертають її знову до околиць центру О, де знову і знову відбуваються реакції синтезу.

Через відсутність зовнішнього магнітного поля в плазмі (і в апараті) відсутні і втрати циклотронного випромінювання електронів, але втрати на гальмівне їх випромінювання в самій плазмі залишаються. Однак у рівноважному (стаціонарному) стані ця випромінювана енергія приблизно дорівнює тій, що поглинається, яка безперервно вноситься променями лазерів і електросвітел разом із прискореною плазмою.

Наведені у описі винаходу розрахунки показали, що винахід працездатний на паливі дейтерій-третій. На одному дейтерії труднощів більше приблизно у 3 рази, а вихід енергії менший приблизно у 5 разів.

Як вказав апелянт, перевагами заявленого винаходу перед відомими (токамаки, стеларатори) у відсутності втрат підведеного тепла в процесі виробництва енергії ядерного синтезу, що досягається завдяки регенерації (поверненню споживачеві) теплової енергії, що бере участь у цьому процесі, та у забезпеченні виведення (вилучення) споживачу енергії від реакцій термоядерного синтезу (але з якоюсь утратою цієї енергії нейтронами та ЕН-квантами, що залишають апарат).

Підвищення ефективності та ККД апарата можна чекати в підвищенні ККД і потужності лазерів, у підвищенні потужності електросвітел, щільності атомів у зоні О апарата до $10^{16}/\text{см}^3$, у підвищенні розміру сферичного корпусу до 200 см.

Відповідно до частини 1 статті 7 Закону винахід відповідає умовам патентоздатності, якщо він є новим, має винахідницький рівень та є промислово придатним.

Відповідно до частини восьмої статті 7 Закону винахід визнається промислово придатним, якщо його може бути використано в промисловості або в іншій сфері діяльності.

Для встановлення того, чи є заявлений винахід промислово придатним, перевіряється наявність у заявці відомостей про призначення винаходу або про його можливе застосування, а також підтвердження можливості реалізації цього призначення при здійсненні винаходу за кожним пунктом його формули.

Керуючись Законом та встановленими на його основі Правилами розгляду, із врахуванням Правил складання, які були чинні на дату проведення кваліфікаційної експертизи, визначений експерт провів розгляд заявки на винахід № а 2019 06088 «Термоядерний апарат тепла (ТАНЕАТ) на зустрічних струменях плазми».

Відповідно до пункту 6.5 Правил розгляду при перевірці заявленого винаходу умовам патентоздатності встановлюється відповідність винаходу умовам промислової придатності, новизни та винахідницького рівня.

Для встановлення промислової придатності винаходу перевіряють наявність у матеріалах заявки посилання на призначення заявленого об'єкта винаходу;

наявність у первинних матеріалах заявки описаних засобів і методів, за допомогою яких можливе здійснення винаходу в тому вигляді, як він охарактеризований в будь-якому пункті формули. Якщо такі відомості в матеріалах заявки відсутні, допускається, щоб засоби і методи, на які є посилання в заявці, були описані в джерелах інформації, що стали загальнодоступними до дати пріоритету винаходу.

Крім цього, у разі здійснення винаходу за будь-яким пунктом формули, перевіряють, що реалізація вказаного заявником призначення дійсно можлива.

Щодо винаходу, для якого встановлена невідповідність умові промислової придатності, перевірку на відповідність іншим умовам патентоздатності не проводять.

Слід також зазначити, що винахід не визнається промислово придатним, якщо його не може бути здійснено, зокрема через те, що його функціонування суперечить визнаному закону природи.

Отже, експерт визначив, що формула винаходу містить неідентифіковані ознаки, пояснення щодо яких відсутні у матеріалах заявки, що порушують вимогу ясного викладення суті винаходу та не розкривають необхідні методи та засоби, за допомогою яких можливе здійснення винаходу фахівцем у визначеній галузі таким чином, як він охарактеризований у будь-якому пункті формули винаходу.

Крім того, експерт мав зауваження щодо технічної можливості забезпечення термоядерних процесів із урахуванням конструктивних особливостей заявленого пристрою, щодо чого він надав обґрунтований висновок із посиланням на відомий рівень техніки (відому науково-технічну літературу, що стала загальнодоступною до дати подання заявки чи до дати її пріоритету) та аргументував свою думку.

Експертний висновок базувався на детальному розгляді різних варіантів та можливостей реалізації заявленого винаходу (роботи пристрою) з урахуванням обов'язкового дотримання законів термоядерної фізики для пристроїв, створених для втілення таких процесів. Оскільки жодна з відомих технологій, яка надає можливість протікання процесу термоядерного синтезу у відповідних пристроях і надає можливість отримання заявленого технічного результату, не застосовується в заявленому винаході, експертом була поставлена під сумнів промислова придатність винаходу, щодо чого було складено відповідний висновок із пропозицією для заявника висловити свою думку стосовно наведених експертом аргументів і, за потреби, подати відкориговану формулу винаходу.

У відповіді на висновок експертизи, заявник стверджував, що відомі технології не стосуються його винаходу, оскільки термоядерні процеси, які відбуваються у заявленому винаході, проходять за зірковим типом і мають позитивний ККД. До формули винаходу заявник вніс незначні корективи, які не зняли повною мірою зауваження, поставлені експертом. Також щодо неідентифікованих, неясних ознак винаходу заявник надав певні роз'яснення, однак, на думку колегії, дані пояснення передбачають використання специфічних елементів, особливості будови яких і, як результат, виконання ними зазначених заявником функцій залишаються нез'ясованими. Більш детальну інформацію заявник відмовився надавати, посилаючись на те, що така інформація може бути розкрита лише в конструкторській документації, представлення якої не вимагається.

Після отримання відповіді заявника експертом було сформовано остаточний висновок про невідповідність винаходу умовам патентоздатності із аналізом даної відповіді та на основі того, що заявлений винахід за своєю суттю не дотримується базових принципів ядерної фізики, а наведена заявником аргументація не є переконливою і не знімає питань, поставлених експертизою.

На засіданні щодо розгляду заперечення Шульги В. П. проти рішення НОІВ від 22.03.2022 про відмову в державній реєстрації винаходу «Термоядерний апарат тепла (ТАНЕАТ) на зустрічних струменях плазми» за заявкою № а 2019 06088, заявник підтвердив та повторив свої вимоги, наведені в запереченні, не надавши нових відомостей, аргументів чи роз'яснень.

Отже, на основі вказаного в запереченні та з урахуванням матеріалів, що стосувались проведення кваліфікаційної експертизи, колегія прийшла до висновку, що:

- порушення статті 7 Закону з боку експертизи неможливо, оскільки вимоги цієї статті стосуються умов патентоздатності винаходу;
- кваліфікаційна експертиза проведена відповідно до вимог Закону та встановлених на його основі Правил розгляду та Правил складання;
- колегія погоджується із висновком експертизи щодо невідповідності заявленого винаходу умові патентоздатності промислової придатності;
- твердження апелянта в запереченні стосовно того, що його винахід є піонерським, оскільки реалізується за зірковим (гравітаційним) типом, і тому не має аналогів, може спонукати віднести заявлений винахід до об'єктів технології, що класифікуються як відкриття, на які відповідно до Закону правова охорона не поширюється.

Отже, встановлено, що висновок про невідповідність винаходу умовам патентоздатності за результатами кваліфікаційної експертизи від 22.03.2022 № 5320/ЗА/22, підставою для якого є невідповідність заявленого винаходу умові промислової придатності, є обґрунтованим та правомірним.

За результатами розгляду заперечення, на підставі Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», керуючись Регламентом Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності,

затвердженим наказом Міністерства економіки України від 23.11.2023 № 17768, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 04.01.2024 за № 21/41366, колегія Апеляційної палати

в и р і ш и л а:

1. Відмовити Шульзі Володимирі Петровичу у задоволенні заперечення.
2. Рішення НОІВ від 22.03.2022 про відмову у державній реєстрації винаходу «Термоядерний апарат тепла (ТАНЕАТ) на зустрічних струменях плазми» за заявкою № а 2019 06088 залишити чинним.

Рішення Апеляційної палати набирає чинності з дати його затвердження наказом Державної організації «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій» та може бути оскаржено в судовому порядку протягом двох місяців від дати його одержання.

Головуючий
Члени колегії

К. О. Котик
Н. В. Маруда
Т. М. Полонська

44673629 - УКРНОІВІ
№Ріш-АП/37-25 від 04.06.2025
КЕП (Підписання проєкту):
Котик К. О. 04.06.2025 14:01
04CE1208000000000000
00000000000000000001

44673629 - УКРНОІВІ
№Ріш-АП/37-25 від 04.06.2025
КЕП (Підписання проєкту):
Полонська Т. М. 04.06.2025 13:31
1DEB1608000000000000
00000000000000000001

44673629 - УКРНОІВІ
№Ріш-АП/37-25 від 04.06.2025
КЕП (Підписання проєкту):
Маруда Н. В. 04.06.2025 13:14
320E1308000000000000
00000000000000000001